

Dé VCA-specialist van Zuid-Nederland

Toolbox: Melden van ongevallen en VGM-incidenten

Het doel van een toolboxmeeting is om de aandacht en motivatie voor veiligheid en gezondheid binnen het bedrijf te verbeteren.

Waarom moet je ongevallen en VGM-incidenten melden?

Zowel de Arbowet en -regelgeving als bijvoorbeeld een VCA- en / of OHSAS-certificering zijn er op gericht om ongevallen en VGM-incidenten te voorkomen. Maar ondanks alle inspanningen zijn ongevallen en incidenten niet te voorkomen. Het blijft veelal mensenwerk en waar gewerkt wordt, maakt men fouten.

Ongevallen en incidenten kunnen ernstige gevolgen hebben. En als ze al gebeuren, willen we zeker niet dat ze zich nog kunnen herhalen. Daarom is het van groot belang dat we leren van ongevallen en incidenten. Immers, een ongeval is meestal het gevolg van fouten.

Het melden van ongevallen en VGM-incidenten is daarbij van groot belang. Daarover gaat deze toolbox.

Risico's

- Als we ongevallen verzwijgen kunnen ze zich herhalen;
- Als we ongevallen verzwijgen, kunnen we er niet van leren;
- Als we ongevallen verzwijgen, verliezen we belangrijke informatie waarmee we ons zelf zouden kunnen verbeteren.

Mogelijke oorzaken

- We verzwijgen ongevallen omdat we denken dat informatie niet van belang is;
- We verzwijgen ongevallen omdat we bang zijn om gestraft te worden;
- We verzwijgen ongevallen omdat we niet uitgelachen willen worden om ons gedrag.

Maatregelen

- Zorg voor de juiste cultuur binnen het bedrijf waar het toegeven van fouten gerespecteerd wordt;
- Voer een goede meldingsprocedure in;
- Gebruik overzichtelijke en duidelijke meldingsformulieren;
- Onderzoek van iedere melding zowel de directe als de basisoorzaak.

Wettelijke verplichtingen

In de Arbowet is geregeld dat bedrijven verplicht zijn om ongevallen met verzuim te melden. In de Arbowet staat letterlijk beschreven:

Artikel 9

1. De werkgever meldt arbeidsongevallen die leiden tot de dood, een blijvend letsel of een ziekenhuisopname direct aan de daartoe aangewezen toezichthouder en rapporteert hierover desgevraagd zo spoedig mogelijk aan deze toezichthouder.
2. De werkgever houdt een lijst bij van de gemelde arbeidsongevallen en van arbeidsongevallen welke hebben geleid tot een verzuim van meer dan drie werkdagen en registreert daarop de aard en datum van het ongeval.
3. {..}

Uiteraard kan de werkgever deze meldingen en schriftelijke registraties pas doen nadat hij door de werknemers is geïnformeerd.

Dé VCA-specialist van Zuid-Nederland

Definities:

Arbeidsongeval:

Een aan een werknemer in verband met het verrichten van arbeid overkomen, ongewilde, plotselinge gebeurtenis, die schade aan de gezondheid tot vrijwel onmiddellijk gevolg heeft gehad en heeft geleid tot ziekteverzuim, of de dood tot vrijwel onmiddellijk gevolg heeft gehad.

Ongeval met materiële schade:

Een in verband met het verrichten van arbeid overkomen, ongewilde, plotselinge gebeurtenis, die schade aan materiaal, materieel of omgeving tot vrijwel onmiddellijk gevolg heeft gehad.

Bijna ongeval of incident:

Een in verband met het verrichten van arbeid overkomen, ongewilde, plotselinge gebeurtenis, die onder andere omstandigheden of situaties tot vrijwel onmiddellijk persoonlijk letsel of materiële schade gevolg heeft gehad.

Hieronder zijn ook inbegrepen gevaarlijke situaties of handelingen die direct onaanvaardbare risico's met zich meebrengen.

Incident omvatten tevens:

- Schadegevalletjes;
- Verontreiniging;
- Ongewenste blootstelling.

Melden ongeval bij de overheid (inspectie SZW):

Ernstige ongevallen (minimaal ziekenhuisopname), ongevallen met dodelijke afloop en ongevallen met blijvend letsel moet de directie van een organisatie direct melden, in ieder geval binnen 24 uur, aan de inspectie SZW (voorheen arbeidsinspectie). Telefonische melding aan de inspectie SZW vindt plaats bij het regiokantoor waaronder het bedrijf of de projectlocatie valt of digitaal via de website:

www.meldingen.inspectieszw.nl/

Oorzaak - Gevolg (volgens Lateiner):

Letsel of schade is het gevolg van een ongeval;

Een ongeval is het gevolg van een onveilige handeling of onveilige situatie;

Een onveilige handeling of onveilige situatie is het gevolg van een menselijke fout (falen);

Een menselijke fout is het gevolg van de achtergrond / achterliggende factoren van de medewerker (mens).

De achterliggende factoren kunnen we onder verdelen in persoonlijke en taakgebonden factoren. Een toelichting:

Persoonsgebonden factoren (niet willen, niet kunnen, niet weten) vinden hun oorsprong in bijvoorbeeld:

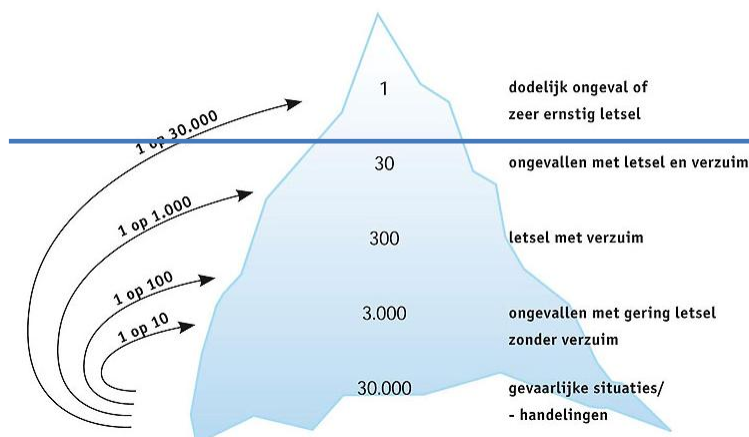
- ~ Onvoldoende kennis en opleiding;
- ~ Onvoldoende werkervaring;
- ~ Onvoldoende motivatie om veilig te werken;
- ~ Onvoldoende aandacht voor veilig werken (voor anderen en de omgeving).

Taakgebonden factoren (fouten of nalatigheden in de verstrekte taak of opdracht) vinden hun oorsprong in bijvoorbeeld:

- ~ Onvoldoende leiding en toezicht door operationeel leidinggevenden;
- ~ Een onjuiste werkmethode door bijv. gebrekkige instructie;
- ~ Onvoldoende tijd voor de werkzaamheden krijgen;
- ~ Onvoldoende of onjuiste medewerkers inplannen voor de werkzaamheden;
- ~ Ontbreken van de juiste en voldoende apparatuur, arbeidsmiddelen en PBM;
- ~ Slecht onderhouden arbeidsmiddelen.

Dé VCA-specialist van Zuid-Nederland

De ijsberg theorie:

Bij ongevallen is het net als bij een ijsberg, de top is zichtbaar, echter onder water (niet zichtbaar) schuilt de oorsprong van het gevaar.

Ongevallen met (zeer) ernstig letsel of dodelijke afloop worden altijd en overal bekend. Er wordt veel aandacht aan besteed, o.a. in de media. Waar men echter geen aandacht aan besteed zijn de duizenden bijna-ongevallen die niet in het nieuws komen.

Veel van die gevallen hadden ook anders kunnen aflopen (zie bij definities).

Net als dat bij een ijsberg het deel dat onderwater ligt het gevaarlijkst is (denk maar aan de Titanic in 1911), is bij veiligheid dat wat je niet weet of ziet het meest gevaarlijk.

Het voorkomen en / of beperken van onveilige handelingen en gevaarlijke situaties leidt dus tot minder ongevallen!

Beheersmaatregelen om herhaling te voorkomen

Om herhaling van ongevallen te voorkomen, of er voor te zorgen dat incidenten veranderen in ongevallen, moeten alle ongevallen, bijna-ongevallen en VGM-incidenten gemeld worden. Afhankelijk van de omvang en opbouw van de organisatie kunnen de meldingen gedaan worden bij de direct leidinggevende, de preventiemedewerker of rechtstreeks bij de directie.

Zoals eerder beschreven moeten ernstige ongevallen gemeld worden bij de inspectie SZW. Zij voeren vervolgens het onderzoek uit om de oorzaak te achterhalen. Bij minder ernstige ongevallen moet de organisatie zelf het onderzoek (laten) uitvoeren.

Belangrijk hierbij is dat men achterhaalt wat de directe oorzaken zijn (de onveilige handelingen en situaties) en de basis oorzaken (achterliggende factoren).

Als de bedrijfsleiding weet wat de oorzaken van een ongeval zijn, kunnen zij maatregelen nemen om herhaling te voorkomen.

Maatregelen moeten beschreven worden in een plan van aanpak. De leidinggevenden zijn verantwoordelijk voor de opvolging van de beheersmaatregelen.

Enkele aandachtspunten bij ongevallen onderzoek

Op de plaats van het ongeval:

- ~ Start het onderzoek zo snel mogelijk. Hoe langer je wacht, des te meer feiten "vertroebeLEN";
- ~ Maak schetsen, tekeningen of foto's van de situatie / omgeving;
- ~ Kijk naar bijzondere omstandigheden zoals het weer;
- ~ Verzamel aanwezige documenten.

Het onderzoek staat in het teken van verzamelen van feiten.

- ~ Neem monsters op de plaats van het ongeval;
- ~ Bewaar het verzamelde materiaal op een geschikte plaats;
- ~ Leg vast hoe en waar bewijsmateriaal is verkregen.

Dé VCA-specialist van Zuid-Nederland

Vragen en antwoordformulier toolbox Melden van ongevallen

Wat is het belangrijkste verschil tussen een (arbeids)ongeval en een bijna ongeval?

.....
.....

Welke factor die kan leiden tot een ongeval, is een persoonlijke factor?

- A) Onvoldoende toezicht;
- B) Onvoldoende tijd;
- C) Onvoldoende ervaring.

Hoe kan het aantal ongevallen direct verminderd worden?

- A) Door de procedures aan te scherpen;
- B) Door onveilige handelingen en situaties aan te pakken;
- C) Door veiligheidsinstructies te geven.

Door invulling en ondertekening van dit formulier verklaart de medewerker de toolbox te hebben gelezen en begrepen. Retourneer het ondertekende antwoordenformulier aan de VGM-functionaris.

.....
(Naam en Handtekening)